

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี
The Participation of the People in Formulating the Strategic
Plan Policy in Udon Thani Province

บุญเพ็ง สิทธิวงษา¹

Boonpeng Sittivongsa¹

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

Email : boounpenggg@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี และ 2)ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัย จำนวน 400 คน และกลุ่มเป้าหมายผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 12 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์จังหวัดโดยรวมทุกด้านตัวแปรตามทั้ง 3 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี ด้านการมีส่วนร่วมการกำหนดแผนยุทธศาสตร์จังหวัด ควรจัดเตรียมความพร้อมในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์และการประชาสัมพันธ์ ด้านการมี

¹คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹Faculty of Social Sciences and Humanities, Program Public Administration North Eastern University, Thailand.

*ได้รับบทความ: 24 กรกฎาคม 2563; แก้ไขบทความ: 27 สิงหาคม 2563; ตอรับการตีพิมพ์: 11 กันยายน 2563

ส่วนร่วมการนำแผนยุทธศาสตร์จังหวัดไปปฏิบัติ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายกิจกรรมในการนำแผนยุทธศาสตร์จังหวัดไปปฏิบัติรับรู้เกี่ยวกับการ บูรณาการฐานข้อมูลความต้องการของประชาชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนดูแลการ พัฒนาจังหวัดอย่างต่อเนื่อง ด้านการมีส่วนร่วมการประเมินแผนยุทธศาสตร์จังหวัด หน่วยงานภาครัฐ ควรมีการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และนำมาใช้ในการ ปรับปรุงและพัฒนา มีระบบและมีการประเมินการดำเนินงานทุกขั้นตอนในการเข้าถึงบริการสำหรับ ประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ : 1. การมีส่วนร่วม 2. นโยบาย 3. แผนยุทธศาสตร์

ABSTRACT

The objective of research article were to 1) study the participation of the people in the formulation of the Udon Thani strategic plan and 2) study the development guidelines for public participation in the formulation of the Udon Thani strategic plan. The researcher used a blended research model. Using quantitative research which is a survey research and qualitative research methods using in-depth interviews. From key contributors by collecting information from relevant documents and research the tools used to collect the data were questionnaires for quantitative research. And interview form Used for qualitative research the sample group used to answer the questionnaire totaled 400 people and target groups of 12 interviewed people. The data analysis was used statistical distribution of frequency, percentage, mean and standard deviation and using descriptive data analysis.

The research results were found that: 1. The level of participation in the determination of the overall provincial strategic plan in all aspects, the variables according to the 3 aspects were found to be at the medium level. 2. Development guidelines for public participation in the formulation of the Udon Thani strategic plan participation in provincial strategic planning should prepare for the formulation of strategic plans and public relations. Participation in implementing the provincial strategic plan People should be involved in the preparation of the project. Establish objectives, goals, activities in implementing the provincial strategic plan, knowing about integrating the people's needs database. To support the implementation of

the provincial development supervision plan continuously. Participation in the assessment of the provincial strategic plan government agencies should evaluate their participation in the formulation of strategic plans and implement them in improvement and development, have a system and assess the implementation of all stages of access to services for people in a concrete campaign.

Keywords : 1. Participation 2. Policy 3. Strategic Plan

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ภายใต้ยุคแห่งกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่างๆ อย่างเป็นพลวัต และไร้ขีดจำกัด และมีความเข้มข้นรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สภาพสังคม การเมือง การปกครอง และเทคโนโลยี ระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศมีการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ที่อาศัยความทันสมัยของเทคโนโลยีมากขึ้น สังคมมีลักษณะเป็นสังคมบริการและสังคมสารสนเทศที่มีปัจจัยทางด้านความรู้และสารสนเทศเป็นทรัพยากรสำคัญในการสร้างประสิทธิภาพทางการบริหารปัจจุบันหน่วยงานและองค์การทั้งภาครัฐและเอกชน ได้มีความพยายามและมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพเพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ได้นำระบบมาตรฐานคุณภาพและเครื่องมือทางการบริหารต่างๆ เข้ามาใช้ในการปรับเปลี่ยนการบริหารให้มีประสิทธิภาพรวดเร็วพร้อมยังตอบสนองต่อความต้องการของภาคส่วนต่างๆ ที่มีการใช้บริการของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันสิ่งสำคัญจะต้องมีความสอดคล้องกับความคาดหวัง ความต้องการของผู้รับบริการและทำให้เกิดความพึงพอใจ ซึ่งในปัจจุบันการบริหารจัดการแนวใหม่ที่เน้นการให้ความสำคัญกับคุณภาพในทุกภาคส่วนขององค์การเป็นแนวคิดที่สามารถใช้ได้กับทุกขนาดทุกประเภทขององค์การโดยกำหนดเกณฑ์การดำเนินงานซึ่งมีรูปแบบการบริหารจัดการทั้งที่เป็นแนวคิดทางซีกโลกด้านตะวันตกและซีกโลกด้านตะวันออกนำมาประยุกต์ เป็นแนวคิดในการบริหารจัดการแนวใหม่ที่เน้นการบริหารงานทั้งเชิงคุณภาพและการบริหารงานเชิงกลยุทธ์เพื่อความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันสิ่งสำคัญจะต้องมี ความสอดคล้องกับความคาดหวังความต้องการของผู้รับบริการและทำให้เกิดความพึงพอใจซึ่งในปัจจุบันการบริหารจัดการแนวใหม่ที่เน้นการให้ความสำคัญกับคุณภาพ ในทุกภาคส่วนขององค์การเป็นแนวคิดที่สามารถใช้ได้กับทุกขนาดทุกประเภทขององค์การโดยกำหนดเกณฑ์การดำเนินงานเพื่อความเป็นเลิศในการบริหารเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการที่มีคุณภาพสูงและเกิดความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการพัฒนาขีดความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการสู่มาตรฐานโลกโดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติกำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ในการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผล รวมทั้งกำหนดมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่างๆ รวม 6 คณะเพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง เพื่อประกอบการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติตามที่กฎหมายกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่งยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความสุขของคนไทยทุกคน (ราชกิจจานุเบกษา, 2560 : 1-12)

จังหวัดอุดรธานี ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อมุ่งมั่นในการพัฒนาหน่วยงานราชการให้เป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงขึ้นไป มีความสามารถในการบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและถือเป็นองค์กรสำคัญในการขับเคลื่อนจังหวัดให้เป็นไปในทิศทางที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) การกำหนดยุทธศาสตร์ 2) การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ และ 3) การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ต้องเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ การจัดการความรู้ ความเสี่ยง การถ่ายทอดตัวชี้วัดของหน่วยงานสู่ระดับบุคคล ความไร้ขีดจำกัด การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม จากสองฟากฝั่ง ในส่วนของค่านิยมการบริการเพื่อมุ่งสู่ธรรมาภิบาลในการทำงานเป็นทีมตามเป้าประสงค์ ได้แก่ 1) เศรษฐกิจของจังหวัดจะได้มีการขยายตัวในอัตราที่เหมาะสมอย่างยั่งยืน 2) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงควบคู่กับคุณธรรมจริยธรรมและการดำรงชีวิตตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง 3) สังคมและชุมชนมีความเข้มแข็ง อยู่เย็นเป็นสุข ลดความเหลื่อมล้ำทางต่างๆ 4) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการดูแล รักษา คุ้มครอง และมีประโยชน์อย่างยั่งยืน ตามหลักยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมเกษตรปลอดภัยการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่ม ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการเสริมสร้างความมั่นคงของคนและชุมชน กลยุทธ์ที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 5 เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดอุดรธานี (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดอุดรธานี, 2560 : 67)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี เนื่องจากวิสัยทัศน์จังหวัด

อุดรธานี ที่ว่า เป็นดินแดนการท่องเที่ยว การลงทุน การพัฒนา ของผู้มาเยือนของทั้ง 2 ประเทศ เป็นที่กล่าวขานของคนทั่วไปว่าเป็นเสมือนจริงในทุกมิติที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ว่าอย่างไร จากผลสำรวจของสำนักงานสถิติจังหวัดอุดรธานี ในแต่ละปีมีประชากรและนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานีอยู่ในระดับใด แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี ควรจะเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางให้จังหวัดอุดรธานีได้ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน ตลอดจนใช้เป็นแนวทางให้แก่จังหวัดอื่นๆ ในการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี
- 2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี
- 3.2 ทราบแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี
- 3.3 ผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัด ในเขตพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชน ข้าราชการ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานท้องถิ่น และผู้นำชุมชนในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2542 : 140) และ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้และประสบการณ์ ประกอบด้วยกลุ่มผู้ให้ภาคประชาชน ข้าราชการ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานท้องถิ่น และผู้นำชุมชนในจังหวัดอุดรธานี กลุ่มผู้ให้ข้อมูลผู้ปฏิบัติ จำนวน 12 คน เครื่องมือที่

ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์จังหวัดโดยรวมทุกด้านตัวแปรตาม ทั้ง 3 ด้านพบว่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมการประเมินแผนยุทธศาสตร์จังหวัด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$) ด้านการมีส่วนร่วมการกำหนดแผนยุทธศาสตร์จังหวัด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$) การมีส่วนร่วมการนำแผนยุทธศาสตร์จังหวัดไปปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$)

5.2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี พบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมการกำหนดแผนยุทธศาสตร์จังหวัด ควรจัดเตรียมความพร้อมในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์และการประชาสัมพันธ์ หรือจัดประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหาและผู้นำชมสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายแล้วนำมาวิเคราะห์จัดทำแผนยุทธศาสตร์ ฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์และให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการร่างแผนยุทธศาสตร์จังหวัด ประชาชนผู้นำชุมชนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ ร่วมกำหนดวางกรอบแบบแผนกรอบโครงสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ร่วมกันจัดตั้งกรรมการดำเนินงานในการประชาสัมพันธ์เรื่องจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ 2) ด้านการมีส่วนร่วมการนำแผนยุทธศาสตร์จังหวัดไปปฏิบัติ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายกิจกรรมในการนำแผนยุทธศาสตร์จังหวัดไปปฏิบัติรับรู้เกี่ยวกับการบูรณาการฐานข้อมูลความต้องการของประชาชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนดูแลการพัฒนาจังหวัดอย่างต่อเนื่องในการศึกษาสภาพปัญหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายการนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ มีตัวแทนรับผิดชอบโครงการเกี่ยวกับการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างชัดเจนกำหนดแนวทางการรับข้อมูลตามที่หน่วยงานในสังกัดได้กำหนดไว้เพื่อการนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติต่อความต้องการของประชาชน ตามแผนยุทธศาสตร์ที่ได้ร่วมกันกำหนดอย่างมีเป้าหมาย และ 3) ด้านการมีส่วนร่วมการประเมินแผนยุทธศาสตร์จังหวัดหน่วยงานภาครัฐควรมีการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา มีระบบและมีการประเมินการดำเนินงานทุกขั้นตอนในการเข้าถึงบริการสำหรับประชาชนอย่างเป็นรูปธรรมณรงค์เกี่ยวกับการประเมินการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์จังหวัดและจัดให้ประชาชนและทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมประเมินผลนโยบายแผนยุทธศาสตร์จัดการประเมินผลการดำเนินงาน และสรุปผลการ

ประเมินร่วมกันอย่างเป็นระบบและมีการออกแบบกิจกรรม อภิปรายผลตลอดถึงการประเมินผลและพัฒนาแก้ไขให้มีประสิทธิภาพ

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์จังหวัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมการประเมินแผนยุทธศาสตร์จังหวัดด้านการมีส่วนร่วมการกำหนดแผนยุทธศาสตร์จังหวัด การมีส่วนร่วมการนำแผนยุทธศาสตร์จังหวัดไปปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุสรุา พันธรัักษ์ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลคลองจุกกระเฉง อำเภอมะนังจังหวัดยะลา พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมเป็นไปตามสมมติฐาน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ในภาพรวมระดับปานกลาง

6.2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี ด้านการมีส่วนร่วมการกำหนดแผนยุทธศาสตร์จังหวัด ควรจัดเตรียมความพร้อมในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์และการประชาสัมพันธ์ หรือจัดประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหาและผู้นำชุมชนสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายแล้วนำมาวิเคราะห์จัดทำแผนยุทธศาสตร์ ฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์และให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการร่างแผนยุทธศาสตร์จังหวัด ประชาชนผู้นำชุมชนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ ร่วมกำหนดวางกรอบแบบแผนกรอบโครงสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ร่วมกันจัดตั้งกรรมการดำเนินงานในการประชาสัมพันธ์เรื่องจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร พูลพงษ์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นโดยการจัดองค์การเชิงระบบ พบว่า ปัญหาการรวมกลุ่มองค์กรของชุมชนที่ไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มโดยมีสาเหตุมาจากการดำเนินกิจกรรมกลุ่มที่ไม่มีประสิทธิภาพ ยุทธศาสตร์ที่ได้สร้างขึ้นประกอบด้วย 2 หน่วยระบบทำงาน คือ การสร้างรูปแบบองค์การเชิงระบบ และการพัฒนากลุ่มตามรูปแบบองค์การเชิงระบบ ผลการทดลองยุทธศาสตร์ พบว่า ชาวบ้านกลุ่มทดลองหลังจากปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ฯ แล้วพบว่า มีการพัฒนาตนเอง มีการดำเนินกิจกรรมลดรายจ่าย และมีทักษะด้านความรู้ประกอบอาชีพมากกว่าก่อนการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ฯ นอกจากนี้ ชาวบ้านกลุ่มทดลองมีการดำเนินกิจกรรมลดรายจ่ายและเพิ่มทักษะด้านความรู้การประกอบอาชีพมากกว่ากลุ่มควบคุมที่กลุ่มมีการจัดองค์การแบบทั่วไป

6.3 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี ด้านการมีส่วนร่วมการนำแผนยุทธศาสตร์จังหวัดไปปฏิบัติ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายกิจกรรมในการนำแผนยุทธศาสตร์จังหวัดไปปฏิบัติรับรู้เกี่ยวกับการบูรณาการฐานข้อมูลความต้องการของประชาชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนดูแลการพัฒนาจังหวัดอย่างต่อเนื่องในการศึกษาสภาพปัญหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายการนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ มีตัวแทนรับผิดชอบโครงการเกี่ยวกับการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างชัดเจนกำหนดแนวทางการรับข้อมูลตามที่หน่วยงานในสังกัดได้กำหนดไว้เพื่อนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติต่อความต้องการของประชาชน ตามแผนยุทธศาสตร์ที่ได้ร่วมกันกำหนดอย่างมีเป้าหมายซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงไกรยศ พันธุ์ไทย (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงบูรณาการสู่ความเป็นเลิศ พบว่ากลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการขับเคลื่อนผลการปฏิบัติงานขององค์กร ซึ่งความสำเร็จของแต่ละองค์กรสามารถเกิดได้จากการพัฒนาเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การใช้ความรู้ความสามารถของพนักงานในการสร้างกำไรเพิ่มขึ้นและสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ขององค์กร เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ดีขึ้น

6.5 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี ด้านการมีส่วนร่วมการประเมินแผนยุทธศาสตร์จังหวัดหน่วยงานภาครัฐ ควรมีการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา มีระบบและมีการประเมินการดำเนินงานทุกขั้นตอนในการเข้าถึงบริการสำหรับประชาชนอย่างเป็นรูปธรรมรองรับเกี่ยวกับการประเมินการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์จังหวัดและจัดให้ประชาชนและทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมประเมินผลนโยบายแผนยุทธศาสตร์จัดการประเมินผลการดำเนินงาน และสรุปผลการประเมินร่วมกันอย่างเป็นระบบและมีการออกแบบกิจกรรม อภิปรายผลตลอดถึงการประเมินผลและพัฒนาไกลให้มีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องโครงสร้างที่ปรึกษาเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาแรงงานและประสานงานการประกอบอาชีพ ผลการวิจัยพบว่าทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีของประเทศ โดยเฉพาะยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงเช่นปัจจุบัน ทรัพยากรมนุษย์จะเป็นกำลังและพลังสมอง สำคัญในการเรียนรู้ คิดริเริ่ม สร้างความได้เปรียบและแข่งขันได้ อันจะมุ่งไปสู่การเป็นประเทศที่มีสังคมแห่งการเรียนรู้ รัฐบาลเห็นความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มาโดยตลอดโดยมุ่งหวังให้ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ ความสามารถ ทำงานอย่างมาตรฐาน มีจิตสำนึก มีศักยภาพในการดูแลตนเองและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศ

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 การปฏิบัติหน้าที่ ในการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี หรือการปฏิบัติหน้าที่เป็นภาคีเครือข่าย หรือหน่วยงานของรัฐที่ใกล้ชิดประชาชน กว่าหน่วยงานอื่น ซึ่งพร้อมที่จะช่วยเหลือประชาชนทุกๆ ด้าน ได้อาศัยการมีส่วนร่วมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการประเมินนโยบายของทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.1.2 ด้านการมีส่วนร่วมการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วมในการนำนโยบายแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการประเมินนโยบายแผนยุทธศาสตร์ ควรให้ความร่วมมือประสานงานแก่ทุกฝ่าย โดยไม่มีการเลือกความสำคัญของบุคลากรสายงานใดสายงานหนึ่ง ระหว่างประชาชนกับบุคลากรของรัฐต้องให้ความสำคัญในสิทธิหลายๆ ด้าน

7.1.3 ผู้บริหารหรือบุคลากรภาครัฐควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัด อย่างชัดเจนซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม และสามารถนำนโยบายนั้นๆ ไปปฏิบัติเป็นรูปร่างตามความต้องการของประชาชน

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

7.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติหน้าที่มีแผนอย่างชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษรโดยสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้เกี่ยวกับการดำรงชีพของประชาชน

7.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการนำนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดไปปฏิบัติควรให้บุคลากร หรือเจ้าหน้าที่ในองค์กรภาครัฐได้มีส่วนในการปฏิบัติหน้าที่ ติดตามในการทำงานร่วมกัน และพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้สามารถใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านต่างๆ ของแผนยุทธศาสตร์แก่ประชาชน

7.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดควรกำหนดให้หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ เป็นประธาน รองประธาน กรรมการโดยร่วมกับชุมชนและหน่วยงานเอกชนในโครงสร้างคณะกรรมการ มีบทบาทในการประเมินผลนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอย่างจริงจัง

7.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนควรมีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลที่ เป็นข้อเท็จจริง เพื่อได้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยกันคิด ช่วยกันทำในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์จังหวัด

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรศึกษาในเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ถึงรูปแบบวิธีการ และนำแบบแผนที่มีโครงสร้างดำเนินการที่ชัดเจนประกอบกับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

7.3.2 ควรศึกษาในการขับเคลื่อนที่มีส่วนร่วมขององค์กรต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี ให้มีทั้งประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

7.3.3 ควรศึกษาในการนำนโยบายสาธารณะของภาครัฐเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานีทั้งการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ การประเมินนโยบาย โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งองค์กรภาคีเครือข่าย ท้องถิ่น ภาครัฐภาคีเครือข่ายต่างๆ อย่างมีแบบแผนโครงสร้างตามนโยบายที่รัฐกำหนด และสามารถเข้าถึงการรับบริการของประชาชนในสังคมให้มากในครั้งต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดอุดรธานี. (2560).

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2560-2564. อุดรธานี : กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2542). การวิเคราะห์สถิติ : สถิติเพื่อการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.

เกรียงไกรยศ พันธุ์ไทย. (2556). กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงบูรณาการสู่ความเป็นเลิศ. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์. 51(3). 239-257.

นุสรรา พันธุ์รักษ์. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลคลองจุกกระเเมอ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปัญหาพิเศษรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (2550). โครงสร้างที่ปรึกษาเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาแรงงานและประสานงานการประกอบอาชีพ. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

ราชกิจจานุเบกษา. (2560). พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 79 ก 31 กรกฎาคม 2560.

สมพร พูลพงษ์. (2556). ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นโดยการจัดการองค์การเชิงระบบ. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 19(1). 91-106.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้องอย่างดียิ่ง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการลงพื้นที่วิจัยในเขตจังหวัดอุดรธานี ได้กรุณาให้ข้อมูลคำปรึกษา แนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของปัญหาเพื่อให้ความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและการเสียสละเวลาของท่านเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้คำปรึกษา ความรู้และประสบการณ์ศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาและความเที่ยงตรงของเครื่องมือและสถิติที่ใช้ในการวิจัยมา ณ โอกาสในครั้งนี้ ขอขอบคุณ เพื่อนๆ ร่วมสถาบันและเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนทุกท่านที่เกี่ยวข้องซึ่งมีได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย